

در کار فرهنگی برای کودکان، مسیر را معکوس رفته‌ایم

مدیر واحد کودک و نوجوان نشر محیی می‌گوید: در حوزه کار فرهنگی، در بسیاری موارد مسیر معکوس رفته‌ایم. به جای اینکه ابتدا زیربنای فکری و اعتقادی بچه‌ها را تقویت کنیم سراغ مسائل روبنایی رفته‌ایم.

مدیر واحد کودک و نوجوان نشر محیی می‌گوید: در حوزه کار فرهنگی، در بسیاری موارد مسیر معکوس رفته ایم. به جای اینکه ابتدا زیربنای فکری و اعتقادی بچه‌ها را تقویت کنیم سراغ مسائل روبنایی رفته ایم.

گروه فرهنگ و ادب، خبرگزاری مهر، فاطمه نعمتی؛ ناشران کتاب در پازل جامعه و جامعه‌پذیری مردم نقش مهم و بی‌نظیری دارند؛ آن طور که نمی‌توان هیچ نهاد و بستر دیگری را جایگزین آن‌ها کرد و همان اثر و نتیجه را انتظار داشت. ناشران کتاب کودک و نوجوان در این پازل نقشی عمیق تر و زمینه‌سازتر برعهده دارند؛ چراکه آن‌ها با کودکان و نوجوانان و ذهن و قلب آن‌ها سروکار دارند که مانند دشتی است بکر و حاصلخیز.

نشر محیی این اهمیت را سرلوحه کار خود قرار داده است. واحد بزرگ سال و کودک و نوجوان نشر محیی تلاش می‌کند مفاهیم و مسائل انسان ساز به ویژه انسان تمدن ساز را در اختیار خانواده‌ها، والدین و بچه‌ها قرار دهد تا آن‌ها بتوانند به راحتی به خوراک فرهنگی سالم و مؤثر و ملموس و قابل درک دسترسی داشته باشند.

سیده حاتمه سیدزاده، مدیر واحد کودک و نوجوان نشر محیی به بهانه حضور این نشر در دل میدان و حضور در کنار مردم در تجمعات شبانه با مرور فعالیت‌های نشر محیی، از اهداف و دغدغه‌های این نشر صحبت کرد. این گفت‌وگو را می‌توانید در ادامه بخوانید:

از نشر محیی برایمان بگویید که با چه دغدغه و رسالتی کار خود را در حوزه کتاب آغاز کرد؟

نشر محیی، واحد نشر آثار حجت الاسلام محمد شجاعی است و سابقه ای طولانی دارد؛ به طور تقریبی می‌توان گفت نزدیک به ۳۰ سال است که در حوزه نشر محتوا فعالیت می‌کند. البته سازوکار و رویکردهای این مجموعه حدود پنج سال است که به صورت کلی تغییر کرده و از انتشار محتوای خام یا متن مکتوب شده سخنرانی‌های استاد، به سمت استخراج و تدوین محتوا حرکت کرده است.

مسئله مهم درباره نشر محیی و مجموعه «منتظر» این است که ما راهبرد خود را بر این مبنا قرار داده ایم که محتوای تولیدشده توسط استاد شجاعی که برگرفته از اندیشه و فلسفه شیعی است، به شکل‌های مختلف در اختیار عموم مردم قرار بگیرد. نکته ای که بر آن تأکید دارم این است که وقتی از «محتوای استاد شجاعی» یا «رسانه استاد شجاعی» سخن می‌گوییم، در حقیقت منظورمان رسانه ای است که مفاهیم اصیل اهل بیت(ع) را منتشر می‌کند؛ زیرا اندیشه ایشان چیزی جز همین نیست. آنچه فعالیت‌های تبلیغی و پژوهشی حجت الاسلام شجاعی را از دیگران متمایز می‌کند، این است که اندیشه و فلسفه اسلامی را، به معنای واقعی اندیشه ورزی و تفکر، از منابع مختلفی همچون قرآن، احادیث و آثار بزرگان، از جمله ملاصدرا و علامه، استخراج کرده اند، آن را طبقه بندی و مدوّن ساخته اند و سپس به زبان ساده و قابل فهم برای عموم مردم ارائه کرده اند.

به همین دلیل، برخلاف بسیاری از متون فلسفی که برای فهم آن‌ها نیاز به پیش زمینه تخصصی وجود دارد، آثار استاد برای عموم مردم قابل فهم است. این ویژگی، محتوای ایشان را به محتوایی مدون، ساختارمند و در عین حال ملموس و قابل درک تبدیل کرده که مخاطب می‌تواند با دنبال کردن آن، با کلیت اندیشه و فلسفه اسلامی آشنا شود.

* این نشر واحد کودک و نوجوان هم دارد. با توجه به ماهیت مطالب و فضای کلی که از محتواها و داده‌ها بیان کردید، چرا به سراغ این گروه سنی رفتید؟

در واحد کودک و نوجوان نشر محیی نیز که مسئولیت آن بر عهده من است، طی این پنج سال تلاش کرده ایم این اندیشه ناب را برای فهم و درک مخاطب کودک آسان و ملموس کنیم. البته وقتی از مخاطب کودک سخن می‌گوییم، در واقع منظور ما کودک و خانواده اوست؛ یعنی کودک و والدین در کنار هم بتوانند از این محتوا بهره مند شوند. ما کودک را پلی برای ورود این اندیشه به خانه می‌دانیم؛ چراکه اغلب والدین، حتی اگر خودشان در ابتدا باور یا توان عملی درباره موضوعی نداشته باشند، به محض اینکه درستی آن را درک کنند، به سمت آن می‌روند و آن را برای فرزندشان می‌خواهند.

مسئله دیگر این است که ما در سال‌های گذشته در حوزه کار فرهنگی، در بسیاری موارد مسیر معکوس رفته ایم. به جای اینکه ابتدا زیربنای فکری و اعتقادی بچه‌ها را تقویت کنیم، سراغ مسائل روبنایی رفته ایم؛ از نماز و روزه گرفته تا حجاب و راست‌گویی. درحالی که اگر ریشه اعتقادی کودک اصلاح نشده باشد و او جایگاه خود را در عالم نشناسد و درک درستی از هویت انسانی خود نداشته باشد، دلیلی برای انجام این اعمال نمی‌بیند و همه این‌ها برایش به اموری دشوار و تحمیلی تبدیل می‌شود.

نتیجه همین رویکرد را امروز می‌توان دید؛ بچه‌ها تا دوره ابتدایی همراهی می‌کنند، نماز می‌خوانند، روزه می‌گیرند و در برنامه‌های دینی شرکت می‌کنند اما وقتی وارد سنین بالاتر و مرحله تفکر شخصی می‌شوند، بسیاری از این رفتارها را کنار می‌گذارند. به نظر من دلیل اصلی این اتفاق همین است که ما ریشه را درست نساخته ایم.

کاری که ما در واحد کودک و نوجوان نشر محیی دنبال کرده ایم، این بوده که شاکله ذهنی بچه‌ها را درباره خودشان، جهان و نسبت‌شان با هستی اصلاح کنیم. وقتی این شاکله اصلاح شود، دیگر نیازی نیست درباره بسیاری از مسائل رفتاری و ظاهری به شکل مستقیم سخن گفته شود؛ زیرا کودک یا نوجوان وقتی ضرورت یک رفتار و چارچوب را درک کند، خود به سمت آن می‌رود و آن را انتخاب می‌کند.

* در دوره فعالیت چند کتاب با چه اهدافی تولید کردید؟

تعداد کتاب‌هایی که بعد از شکل‌گیری واحد کودک و نوجوان نشر محیی تولید کرده ایم، به ۲۱ عنوان کتاب کودک، چهار عنوان کتاب نوجوان و چهار عنوان کتاب ویژه والدین رسیده است. البته در مجموع این تعداد بیشتر هم می‌شود؛ زیرا بعضی از کتاب‌ها به عربی و انگلیسی هم ترجمه شده‌اند.

هدف ما هم، همان‌طور که گفتم، این بوده که بتوانیم فلسفه اسلامی و شیعی را به عنوان «نحوه فکر کردن» و «چگونگی درک خودمان به عنوان انسان» به بچه‌ها منتقل کنیم. ما معمولاً از راه مسائل و چالش‌هایی که بچه‌ها در زندگی دارند وارد می‌شویم؛ مثلاً وقتی بچه‌ها در درس خواندن تنبلی می‌کنند و این برای والدین مشکل ایجاد می‌کند، همین می‌شود نخ ورود ما برای یک داستان؛ داستانی که به کودک نشان بدهد اگر برای هدف‌هایش - حتی بزرگ‌ترین هدفش که «تولد بعدی‌اش در عالم آخرت» است - تنبلی کند، چه پیامدهایی برایش دارد. این جنس موضوعات در داستان‌های ما وجود دارد.

* نشر محیی در تجمعات شبانه ملت ایران نیز حضور دارد و غرفه‌ای مختص به خود در میدان جهاد برپا کرده است. دلیل شما برای آوردن غرفه انتشارات به دل تجمعات و میدان داری مردم چیست؟

واحد کودک و نوجوان نشر محیی، زیرمجموعه «مؤسسه منتظر» است. این مؤسسه در بخش میدانی و بین‌المللی خود با نام «Who is Imam Mahdi» شناخته می‌شود و فعالیت می‌کند. رسالت اصلی این مجموعه، حضور میدانی، اصلاح جهان بینی مردم، تأمین خوراک معنوی، اصلاح سبک زندگی و یاری‌رسانی در مسائل معیشتی است. تمامی این محورها در کنار هم، با هدف آماده‌سازی «انسان تراز» برای ورود به دولت کریمه امام زمان (عج) دنبال می‌شوند.

ما برای تحقق این اهداف، تلاش داریم تمامی تولیدات مان را - شامل کتاب‌ها و مجلات صوتی تصویری (که تا به امروز ۹۰ قسمت از آن تولید شده است) - در دسترس مردم قرار دهیم. مردمی که امروز در تجمعات شبانه شرکت می‌کنند، به بصیرت حضور در اجتماع رسیده‌اند. هدف ما از حضور در این میدان، این است که اولاً این افراد جایگاه خود را به عنوان «انسان تمدن‌ساز» بشناسند؛ انسانی که برای زمینه‌سازی ظهور دولت کریمه امام معصوم تلاش می‌کند و ثانیاً به دنبال افزایش تاب‌آوری این قشر در برابر دشواری‌ها هستیم. وقتی انسان قله‌های بلند را پیش روی خود داشته باشد، اتفاقات ریز و درشت پیرامون - حتی چهره‌خشن و ناراحت‌کننده جنگ - دیگر نمی‌تواند خللی در استقامت و پایداری او ایجاد کند؛ این همان رویکردی است که ما سعی می‌کنیم هم برای کودکان و هم برای والدین‌شان تبیین کنیم.

* رهبر شهید انقلاب به کتاب و کتاب‌خوانی مردم خیلی اهمیت می‌دادند. شما وظیفه و رسالت خود و نشر محیی را در تحقق این امر چگونه می‌بینید و چه برنامه‌ای برای امسال دارید؟

مهم‌ترین مسئله‌ای که در آغاز کار با آن مواجه شدیم این بود که ما درباره یک اندیشه شیعی اسلامی صحبت می‌کردیم؛ اندیشه‌ای که اساساً دایره کتاب‌های ترجمه شده را - که بخش بسیار مهمی از بازار نشر ما را تشکیل می‌دهد و درباره آن نگرانی‌های جدی هم وجود دارد - از حوزه فعالیت نشر محیی خارج می‌کند. به همین دلیل، ما در واحد کودک و نوجوان اساساً کتاب ترجمه نداشتیم. در بخش بزرگ سال هم فقط کتاب «حسین؛ مبارز راه عدالت» را داریم که ترجمه است و نویسنده آن

اسلام شناس مشهور، پروفیسور «کریس هیور» است. آن کتاب هم از این جهت برای ما اهمیت دارد که امام حسین (ع) از زاویه نگاه دیگری روایت شده است.

در حوزه کودک، با توجه به فضای رها و بی ضابطه ای که گاهی در نشر وجود دارد و شاهد انتقال اندیشه هایی هستیم که به دلیل نبود وسواس کافی و بررسی دقیق کتاب ها رخ می دهد - به گونه ای که برخی اندیشه های انحرافی را در کتاب های کودک و نوجوان می بینیم- ما به طور کلی مسئله ترجمه را از کارمان حذف کردیم.

در زمینه تولید هم، چون درباره محتوایی کار می کردیم که بسیاری از نویسندگان کودک و نوجوان، حتی نویسندگان بزرگ و فعال در حوزه دینی، با آن اندیشه آشنا نبودند، در همان گام اول با این واقعیت مواجه شدیم که نمی توانیم خروجی موردنظرمان را از بیرون مجموعه بگیریم. بنابراین، از میان شاگردان استاد - کسانی که سال ها پای درس ایشان بوده اند و در زمینه نویسندگی هم استعداد داشتند- کمک گرفتیم، برایشان کلاس برگزار کردیم و آموزش داستان نویسی را جدی دنبال کردیم. پس از آن، تولید آثار آغاز شد.

تقریباً همه کتاب هایی که در نشر مجیبی چاپ و منتشر شده اند به جز چند عنوان بزرگ سال و نیز آثار نوجوانی که در جشنواره «انسان تمام» شکل گرفت و نویسندگان آن ها خارج از مجموعه بودند، حاصل کار نویسندگانی است که در گروه خود ما پرورش پیدا کرده اند، اینجا آموزش دیده اند و اکنون در همین مجموعه فعالیت می کنند. این مسیر را برای این انتخاب کردیم که بتوانیم آنچه را مدنظر داریم، کامل، دقیق و با ساختار مطلوب خودمان منتشر کنیم؛ مسیری که فکر می کنم با دغدغه تولید محتوای مبتنی بر اندیشه اسلامی در کتاب های کودک و نوجوان نیز هم راستاست.